

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 12 від «18» березня 2019 р.)

Ректор

А.А.Мазаракі

**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ /
SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS**

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	07 Управління та адміністрування / Management and administration 05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність	073 Менеджмент / Management 053 Психологія / Psychology
спеціалізація	Управління бізнесом / Management of Business Торговельний менеджмент / Trade Management Менеджмент персоналу / Human Resource Management Промисловий менеджмент / Industrial Management Практична психологія / Practical Psychology

КИЇВ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Силкіна Ю.О., канд. екон. наук, доцент
Жуковська В.М., докт. екон. наук, професор
Миколайчук І.П., канд. екон. наук, доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту 25 січня 2019 року, протокол № 15.

Рецензенти: Беляєва Н.С., канд. екон. наук, доцент
Вербицька Л.Ф., канд. психол. наук, доцент
Розвадовський В.Л., комерційний директор ТОВ
«Рекламна компанія «СПРИНТ МЕДІА»

Навчально-методичне видання

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ / SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	07 Управління та адміністрування / Management and administration 05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність	073 Менеджмент / Management 053 Психологія / Psychology
спеціалізація	Управління бізнесом / Management of Business Торговельний менеджмент / Trade Management Менеджмент персоналу / Human Resource Management Промисловий менеджмент / Industrial Management Практична психологія / Practical Psychology

Автори: СИЛКІНА Юлія Олегівна
ЖУКОВСЬКА Валентина Миколаївна
МИКОЛАЙЧУК Ірина Павлівна

Комп'ютерна верстка
Підп. до друку Формат 60x84/16. Папір письм.
Офс. друк. Ум. друк. Арк.0,70. Ум. фарбо-відб. 0,82.
Обл.-вид. арк. 0,67. Тираж 50 пр. зам.

Видавничий центр КНТЕУ. Друкарня ВЦ КНТЕУ
02156, Київ-156, вул. Кіото, 19

ВСТУП

Програма та робоча програма вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів галузей знань 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Предметом вивчення дисципліни є сукупність теоретичних, методичних та організаційно-економічних аспектів формування і розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

Програма та робоча програма дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі.
2. Зміст дисципліни.
3. Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план).
4. Тематика лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи студентів.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Мета дисципліни: формування у студентів фундаментальних знань з теорії та практики соціальної відповідальності бізнесу і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завдання дисципліни, вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу та суспільства у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку підприємств.

Результати вивчення дисципліни (компетентності). Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності бізнесу;
- місце соціальної відповідальності в управлінні підприємством;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;

- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності бізнесу;
- практики соціальної відповідальності бізнесу в Україні;
- проблеми впровадження соціальної відповідальності бізнесу;
- критерії, показники та методика оцінювання соціальної відповідальності бізнесу;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.

Уміти:

- формувати механізм управління соціальною відповідальністю підприємства;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати моніторинг соціальної відповідальності на підприємстві;
- оцінювати ефективність соціальної відповідальності бізнесу;
- розвивати соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Місце дисципліни в освітньому процесі підготовки бакалаврів.

Вивчення предмету дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» ґрунтується на засвоєнні та інтегруванні знань з нормативних дисциплін: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Маркетинг» та є фундаментом для поглибленого вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

2. ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та характеристика соціальної відповідальності бізнесу

Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент управління сучасним підприємством. Сутність соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Поняття, становлення та розвиток соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Внутрішні та зовнішні прояви соціальної відповідальності бізнесу.

Історія становлення і розвитку теорії соціальної відповідальності. Різноманіття концепцій (підходів) до соціальної відповідальності бізнесу. Концепція менеджменту зацікавлених сторін (стейкхолдерів). Характеристика стейкхолдерів. Потреби і очікування стейкхолдерів від соціальної відповідальності бізнесу.

Міжнародні ініціативи з соціальної відповідальності. Принципи Глобального договору ООН з соціальної відповідальності. Мережа глобального договору. Міжнародний стандарт із соціальної відповідальності ISO 26000.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5, 8, 10, 12 – 18, 20.

Інтернет - ресурси: 21,22,24.

Тема 2. Соціальна відповідальність держави, бізнесу та суспільства

Соціальна відповідальність бізнесу. Особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях. Проблеми впровадження соціальної відповідальності. Практики корпоративної соціальної відповідальності.

Соціально відповідальна держава. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Роль держави у просуванні принципів соціальної відповідальності. Соціальна політика держави у суспільних програмах і соціальній практиці. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо).

Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку. Культура споживання та її вплив на розвиток соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Соціальна відповідальність закладів культури, охорони здоров'я, освіти та науки. Благодійна і волонтерська діяльність членів суспільства. Вплив громадських організацій на розвиток громадянського суспільства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5, 8, 10, 12 – 18, 20.

Інтернет - ресурси: 21–24.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю бізнесу

Стратегічний підхід до соціальної відповідальності підприємства. Місце соціальної відповідальності в управлінні підприємством. Особливості організації процесу управління соціальною відповідальністю підприємств. Розробка концепції інтеграції соціальної відповідальності у загальну корпоративну стратегію. Цільові орієнтири корпоративної соціальної відповідальності. Консультації зі стейкхолдерами на різних етапах розробки та впровадження стратегії соціальної відповідальності та механізм зворотного зв'язку з ними. Програми соціальної відповідальності бізнесу (СВБ).

Організаційне забезпечення управління соціальною відповідальністю на підприємстві. Організаційні утворення на підприємстві у сфері соціальної відповідальності: комітет, підрозділ, робоча група, посада. Взаємозв'язки з іншими підрозділами. Положення про структурний підрозділ (службу, департамент) з СВ на підприємстві: типові функції, завдання, права та відповідальність, взаємозв'язок з іншими підрозділами. Роль менеджера із соціальної та корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві: статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти.

Нефінансові ризики підприємства у контексті розвитку СВ. Види та характеристика нефінансових ризиків підприємства. Значення СВ в подоланні нефінансових ризиків. Вплив соціальної відповідальності на формування ділової репутації підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5, 8, 10, 12 – 20.

Інтернет - ресурси: 21 – 24.

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності

Законодавство України у сфері праці як основа соціальної відповідальності у відносинах з працівникам. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини). Стандарти з охорони праці та техніки безпеки (серія ISO 18000).

Роль працівників у розвитку соціальної відповідальності на підприємстві. Функції підрозділу з управління персоналом у просуванні соціальної відповідальності. Залучення працівників до розроблення ключових документів підприємства з соціальної відповідальності. Канали внутрішніх комунікацій СВ. Ключові показники оцінювання працівників з дотримання і реалізації ними принципів СВ. Кращі трудові практики зі створення гідних умов праці: вітчизняний і зарубіжний досвід.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.
Інтернет - ресурси: 21 – 27.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності

Формування соціальної відповідальності підприємства у відносинах зі споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Поняття соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Вплив міжнародних стандартів і національної політики на розвиток СВБ. Інституційна підтримка СВБ в Україні та державах членах ЄС: державні органи, дослідницькі центри (інститути), ділові кола. Стимули СВБ: покращання бізнес-процесів, технологій, суспільної та ділової репутації, соціальні, пенсійні та трудові питання, податкові пільги та фінансова підтримка, нагороди та відзнаки тощо. Національні премії у сфері СВБ.

Поняття соціально відповідального маркетингу. Механізми забезпечення відповідальності у виробничій та невиробничій сферах. Якість продукції (стандарт ISO 9000).

Соціально-етична поведінка підприємства у відносинах з конкурентами та партнерами по бізнесу. Поняття добросовісної конкуренції підприємства. Сутність та значення «добросовісної поведінки» в СВБ. Чесні операційні практики та підвищення ефективності соціально-етичних відносин підприємства з іншими організаціями. Наслідки нечесної поведінки партнерів по бізнесу.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.
Інтернет - ресурси: 21 – 27.

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності бізнесу

Сутність та значення відповідального ставлення організації до довкілля. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Міжнародні ініціативи щодо охорони навколишнього середовища: Цілі сталого розвитку, стандарти серії ISO 14000 тощо.

Екологічна політика підприємства як інструмент соціальної відповідальності. Напрямки впровадження соціальної відповідальності у сфері захисту навколишнього середовища. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Екологічне маркування продукції. Сутність концепції «Зеленого офісу».

Список рекомендованих джерел:
Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.
Інтернет - ресурси: 21 – 29.

Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності бізнесу

Сутність, сторони та рівні соціального партнерства. Розробка механізму трибічного співробітництва (органи виконавчої влади – інститути громадянського суспільства – суб'єкти господарювання) через укладання угод про партнерство.

Напрямки реалізації програм соціального партнерства. Визначення змісту програм соціального партнерства з урахуванням планів стратегічного розвитку підприємства, регіону та країни. Трансформація соціального інвестування підприємств: від патронату до цілеспрямованих програм. Залучення місцевих громад до створення та реалізації програм з розв'язання соціальних проблем. Розвиток соціального партнерства з місцевою владою та громадою. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями. Вплив громади та підприємства на взаємний розвиток.

Формування іміджу підприємства у діловому середовищі та суспільстві. Становлення соціальної інфраструктури підприємства під час розвитку територіальних громад. Особливості і сучасний стан розвитку соціальної інфраструктури в регіонах України. Європейський та вітчизняний досвід соціального партнерства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.

Інтернет - ресурси: 21 – 27.

8. Моніторинг соціальної відповідальності бізнесу

Розвиток соціальної відповідальності у малому та середньому бізнесі. Тенденції розвитку бізнес-середовища. Оцінка рівня соціальної поведінки бізнес-структур у сучасних умовах. Програма досягнень для відповідальних підприємців (REAP).

Сутність та значення моніторингу соціальної відповідальності у системі управління підприємством. Цілі, інструментарій для моніторингу й оцінки соціальної відповідальності підприємства.

Поняття соціального аудиту та соціальної звітності. Сутність та структура соціального звіту з СВ: показники та критерії соціальної відповідальності перед працівниками, до навколишнього середовища, до залучення життя громадськості.

Нефінансовий звіт: поняття, стандарти та процес підготовки. Нефінансова звітність як джерело інформації для проведення моніторингу з СВ. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI - Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Етапи підготовки нефінансового звіту. Верифікація нефінансового звіту. Особливості складання та представлення соціальної звітності підприємствами в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.

Інтернет - ресурси: 21 – 29.

Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності бізнесу

Методичні підходи до оцінки ефективності соціальної ефективності підприємства. Взаємозв'язок соціальної відповідальності та економічної ефективності підприємства. Показники внутрішньої корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Джерела інформації для визначення показників оцінки рівня КСВ. Зовнішня оцінка соціально відповідальних заходів підприємств. Оцінка ефективності програм соціальної відповідальності.

Загальні методи оцінки КСВ та їх характеристика. Оцінка ефективності управління соціальною відповідальністю на стадіях життєвого циклу розвитку підприємства.

Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідального підприємства. Методи розрахунку. Індекс КСВ. Індекс соціальної цінності.

Збалансована система показників. Використання KPIs показників в системі КСВ. Концепція потрійного результату.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.

Інтернет - ресурси: 21 – 29.

Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні

Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) в Україні. Етапи формування та очікувані результати від її реалізації. Запровадження єдиних підходів до розуміння сутності СВБ в Україні всіма групами зацікавлених осіб.

Інтеграція СВ в бізнес-стратегію організації. Соціальні проекти та їх кращі практики в Україні. Розвиток системи нефінансового звітування суб'єктів господарювання щодо реалізації ними заходів із СВБ як фактор підвищення обізнаності про них суспільства.

Розвиток державно-приватного партнерства в Україні. Створення передумов для забезпечення розвитку етичного ведення бізнесу, партнерства на засадах соціальної відповідальності. Розвиток програм ресурсозбереження та енергоефективності організацій.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 – 4. Додатковий: 5 – 20.

Інтернет - ресурси: 21 – 27.

**3.1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)
для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент»,
спеціалізацій «Управління бізнесом», «Торговельний менеджмент»,
«Менеджмент персоналу», «Промисловий менеджмент»**

Таблиця 1

Номер теми	Назва теми	Кількість навчальних годин				Форми контролю
		Усього годин / кредитів	З них			
			Лекції	Практичні заняття	СРС	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
<i>Вступ</i>						
1	Сутність та характеристика соціальної відповідальності бізнесу	16	2	2	12	БО, ПСВ, ЗІР
2	Соціальна відповідальність держави, бізнесу та суспільства	20	4	4	12	БО, ПСВ, Т, ПП
3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю бізнесу	22	4	4	14	БО, ПСВ, ПП
4	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	16	2	2	12	Т, ПСВ, ЗІР
5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	16	2	2	12	БО, ПСВ
6	Екологічна компонента соціальної відповідальності бізнесу	20	4	4	12	БО, Т, ПСВ, ПП
7	Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності бізнесу	20	4	4	12	БО, ПП, Т, ПСВ
8	Моніторинг соціальної відповідальності бізнесу	16	2	2	12	БО, ПСВ, ЗІР
9	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності бізнесу	16	2	2	12	Т, ПСВ, ЗІР
10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні	14	2	2	10	БО, ПП, ПСВ
	Обсяг навчальної дисципліни	180 / 6	28	28	124	Екзамен
<i>Підсумковий модульний контроль - письмовий екзамен</i>						

* Умовні позначення: БО – бліцопитування; Т – тестування; ПСВ – перевірка ситуаційної вправи; ПП – презентація проектів (доповідей); ЗІР – захист індивідуальних робіт (звітів).

**3.2. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)
для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія»,
спеціалізації «Практична психологія»**

Таблиця 2

Номер теми	Назва теми	Кількість навчальних годин				Форми контролю
		Усього годин / кредитів	З них			
			Лекції	Практичні заняття	СРС	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
<i>Вступ</i>						
1	Сутність та характеристика соціальної відповідальності бізнесу	16	4	4	8	БО, ПСВ, ЗІР
2	Соціальна відповідальність держави, бізнесу та суспільства	18	4	4	10	БО, ПСВ, Т, ПП
3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю бізнесу	20	4	4	12	БО, ПСВ, ПП
4	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	22	4	4	14	Т, ПСВ, ЗІР
5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	16	4	4	8	БО, ПСВ
6	Екологічна компонента соціальної відповідальності бізнесу	20	4	4	12	БО, Т, ПСВ, ПП
7	Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності бізнесу	18	4	4	10	БО, ПП, Т, ПСВ
8	Моніторинг соціальної відповідальності бізнесу	16	2	2	12	БО, ПСВ, ЗІР
9	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності бізнесу	16	2	2	12	Т, ПСВ, ЗІР
10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні	18	4	4	10	БО, ПП, ПСВ
	Обсяг навчальної дисципліни	180 / 6	36	36	108	Екзамен
<i>Підсумковий модульний контроль - письмовий екзамен</i>						

* Умовні позначення: БО – бліцопитування; Т – тестування; ПСВ – перевірка ситуаційної вправи; ПП – презентація проектів (доповідей); ЗІР – захист індивідуальних робіт (звітів).

**4.1. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»,
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»**

Таблиця 3

Результати навчання (компетентності)	Навчальна діяльність *	Робочий час студента (годин)	Оціню- вання (у балах)
1	2	3	4
<p>- знати концептуальні основи розвитку СББ; - знати зміст Глобального договору ООН; - знати зміст Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000; - уміти визначати стейкхолдерів, їх потреби і очікування; - знати історію становлення та розвитку СББ; - уміти визначати особливості вітчизняного та закордонного досвіду функціонування СББ.</p>	<p>Тема 1. Сутність та характеристика соціальної відповідальності бізнесу <i>План лекції 1</i></p> <p>1. Суть та значення соціальної відповідальності бізнесу (СББ). 2. Концепція менеджменту зацікавлених сторін (стейкхолдерів). 3. Історія становлення і розвитку соціальної відповідальності бізнесу (СББ). 4. Міжнародні ініціативи з соціальної відповідальності. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 5, 8, 10, 12 – 18, 20, 27.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 1</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи з метою визначення сутності та складових соціальної відповідальності підприємства та аналізу практики соціального діалогу підприємства зі стейкхолдерами (заінтересованими особами).</i></p>	2	3
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію сучасних періодичних видань та мережі Internet, порівняння принципів соціальної відповідальності вітчизняного підприємства з принципами міжнародного стандарту ISO 26000. Оформлення у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи (таблиці).</p>	12	3

*Курсивом виділено завдання, що виконуються із застосуванням інтерактивних методів навчання

<p>- знати особливості соціальної відповідальності бізнесу;</p> <p>- знати моделі корпоративної соціальної відповідальності;</p> <p>- уміти використовувати існуючі практики з соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку.</p>	<p>Тема 2. Соціальна відповідальність держави, бізнесу та суспільства</p> <p><i>План лекції 2</i></p> <p>1. Зміст та особливості соціальної відповідальності бізнесу. 2. Сутність соціально відповідальної держави. 3. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку. <i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 7; 11-12; 19-20, 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 2</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> із визначення характерних рис політики соціальної відповідальності бізнесу в Україні та закордоном. Оформлення у вигляді порівняльної таблиці.</p>	2	3
	<p>Самостійна робота</p> <p>На прикладі діяльності реальних вітчизняних та зарубіжних організацій (не менше 3-х), розкрити їх принципи соціальної відповідальності, які компанії впроваджують у свою діяльність.</p>	6	-
	<p><i>План лекції 3.</i></p> <p>1. Український досвід державного регулювання соціальної відповідальності бізнесу. 2. Практики соціальної відповідальності бізнесу. 3. Особливості забезпечення соціальної відповідальності у малому та середньому бізнесі. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 9-12; 17; 19-20, 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 3</p> <p><i>Презентація</i> доповіді на тему «Соціальна відповідальність бізнесу як основа розвитку економіки».</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> з оцінки соціальної відповідальності підприємства та з використанням програми REAP.</p>	2	3 4
	<p>Самостійна робота</p> <p>Підготовка доповіді «Кращі практики вітчизняних та зарубіжних соціально-відповідальних компаній». Оформлення у вигляді тез.</p>	6	-

1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> - знати місце соціальної відповідальності в управлінні підприємством; - знати складові побудови концепції соціальної відповідальності підприємства; - знати роль менеджера з корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві та його функціональні обов'язки; - уміти визначати функції структурних підрозділів та комітетів підприємств у сфері соціальної відповідальності; - уміти на основі інформаційної політики підприємства поширювати інформацію про соціальну відповідальність; - уміти розробляти етичні кодекси підприємств, фахівців різних професій; 	<p>Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю бізнесу План лекції 4.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегічний підхід до соціальної відповідальності підприємства. 2. Організаційне забезпечення управління соціальною відповідальністю підприємства. 3. Нефінансові ризики підприємства у контексті розвитку соціальної відповідальності. <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 8; 11-13; 19; 20.</i></p>	2	-
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 4</p> <p><i>Виконання практичної вправи</i> щодо визначення соціальних цінностей підприємства та розробка моделі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ).</p>	2	3
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>Виконати індивідуальне дослідження щодо розробки та реалізації стратегії соціальної відповідальності в процесі діяльності вітчизняного підприємства. Навести приклади підприємств, які інтегрували концепцію соціальної відповідальності у загальну бізнес-стратегію, вимоги до прийняття та критерії оцінювання ефективності стратегії соціальної відповідальності підприємства, зазначити суб'єктів, які несуть за це відповідальність. За результатами виконання завдання скласти таблицю.</p>	7	-
	<p style="text-align: center;"><i>План лекції 5.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль менеджера з КСВ на підприємстві. 2. Етичні кодекси підприємства та їх значення в системі формування корпоративної соціальної відповідальності. 3. Нефінансові ризики підприємства у контексті розвитку СВ. <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 10-11; 17; 18-20.</i></p>	2	-

1	2	3	4
<p>- уміти аналізувати нефінансові ризики на підприємстві та розробляти заходи щодо їх запобігання або зниження</p>	<p align="center">Практичне заняття 5</p> <p><i>Розробка проекту етичного кодексу підприємства, оцінювання його нефінансових ризиків та обґрунтування заходів щодо їх уникнення.</i></p> <p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію періодичних видань, мережі Internet та власний досвід щодо діяльності соціально відповідального вітчизняного підприємства, виконати проектування структури взаємодії між працівниками окремих посад та підрозділами організації з реалізації принципів КСВ. Підготувати презентацію проекту.</p>	2	3
<p>- знати сутність та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;</p> <p>- уміти формувати ефективну взаємодію роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності;</p> <p>- знати принципи Глобального договору у сфері праці з використанням стандартів МОП, Європейського Союзу і національного законодавства;</p>	<p>Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності</p> <p align="center"><i>План лекції 6.</i></p> <p>1. Законодавство України у сфері праці як основа соціальної відповідальності у відносинах з працівникам.</p> <p>2. Роль працівників у розвитку соціальної відповідальності на підприємстві.</p> <p>3. Ключові показники оцінювання працівників з дотримання і реалізації ними принципів соціальної відповідальності.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 15-16; 18-20.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 6</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи щодо аналізу системи безпеки праці та охорони здоров'я працівників на підприємстві та пошуку шляхів її вдосконалення.</i></p>	2	4

1	2	3	4
- уміти формувати сприятливі умови праці на підприємстві.	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>З використанням рекомендованих інформаційних джерел та результатів власного дослідження проаналізувати систему захисту прав людини на реальному вітчизняному підприємстві; виконати порівняння із зарубіжним досвідом; зазначити недоліки та перспективи покращення. Оформити у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи</p>	12	5
<p>- знати принципи чесної конкуренції, етичної поведінки підприємства щодо партнерів та соціально-відповідального маркетингу;</p> <p>- знати міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів;</p> <p>- знати прояви та можливі наслідки недобросовісної поведінки у ринковому середовищі</p>	<p align="center">Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності</p> <p align="center"><i>План лекції 7.</i></p> <p>1. Формування соціальної відповідальності бізнесу у відносинах із споживачами.</p> <p>2. Поняття соціально відповідального маркетингу.</p> <p>3. Соціально-етична поведінка підприємства у відносинах з конкурентами та партнерами по бізнесу.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1-2; осн.: 1-2; дод.: 12-15; 19-20.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 7</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> щодо аналізу досвіду реалізації підприємством заходів щодо недобросовісної та неетичної діяльності.</p>	2	4
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Дослідження практик реалізації соціальних проектів, впроваджених на вітчизняних підприємствах: оцінювання їх добросовісної діяльності та ступеню ділової репутації. Оформлення роботи у вигляді презентації.</p>	12	4

1	2	3	4
<p>- знати екологічні аспекти соціальної відповідальності бізнесу та їх нормативно-правове регулювання;</p> <p>- уміти визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;</p> <p>- знати інструментарій реалізації екологічної політики підприємства;</p> <p>- уміти аналізувати міжнародний і український досвід з впровадження принципів екологічної відповідальності бізнесу.</p>	<p>Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності бізнесу План лекції 8.</p> <p>1. Сутність та значення відповідального ставлення підприємств до довкілля. 2. Міжнародні ініціативи щодо охорони навколишнього середовища. 3. Екологічна політика підприємства як інструмент соціальної відповідальності. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 7; 10; 13-16; 20; 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 8 <i>Презентація індивідуальних робіт</i> щодо ефективної реалізації екологічних проектів у практиці вітчизняного бізнесу.</p>	2	3
	<p>Самостійна робота Підготовка презентації з прикладами екологічних проектів, що мають соціальну спрямованість.</p>	6	-
	<p>План лекції 9.</p> <p>1. Екологічні проекти у практиці вітчизняного бізнесу. 2. Відповідальне ставлення підприємств до навколишнього середовища: вітчизняний і зарубіжний досвід. 3. Відповідальне ставлення особистості до навколишнього середовища. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 11; 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 9 <i>Захист індивідуальних робіт</i> на тему: «Шляхи підвищення відповідального ставлення підприємств до навколишнього середовища», <i>Виконання ситуаційної вправи з теми заняття.</i></p>	2	4 2

1	2	3	4
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p><i>Підготовка презентації на тему: «Соціальна відповідальність людини у збереженні навколишнього середовища – STOPig».</i></p>	6	-
<ul style="list-style-type: none"> - знати сторони і рівні соціального партнерства; - знати напрямки реалізації програм соціального партнерства; - уміти посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство; - уміти визначати вплив громади та підприємства на взаємний розвиток; - уміти ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій концепції соціальної відповідальності. 	<p align="center">Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності бізнесу</p> <p align="center"><i>План лекції 10.</i></p> <p>1. Сутність, сторони та рівні соціального партнерства. 2. Напрямки реалізації програм соціального партнерства. 3. Формування іміджу підприємства у діловому середовищі та суспільстві.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1-2; осн.: 3-4; дод.: 6; 12-13; 17; 20; 27.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 10</p> <p><i>Виконання аналітичної вправи «Принципи колективного договору як механізму реалізації соціального партнерства».</i></p>	2	6
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p><i>Підготовка презентації на тему: «Соціальні інвестиції вітчизняного підприємства».</i></p>	6	-
	<p align="center"><i>План лекції 11.</i></p> <p>1. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами. 2. Вплив громади та підприємства на взаємний розвиток. 3. Соціальне партнерство: вітчизняний та зарубіжний досвід.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 6; 12; 19-20.</i></p>	2	-

1	2	3	4
	<p align="center">Практичне заняття 11</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи щодо пошуку шляхів вдосконалення соціально відповідальних відносин бізнесу з територіальними громадами.</i></p>	2	4
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>З метою усвідомлення ролі соціальної відповідальності та поширення її практики в Україні, навести не менше 3-х прикладів реальних вітчизняних компаній, які впроваджують її принципи в практичну діяльність. <i>Результати дослідження оформити з вигляді дайджесту.</i></p>	6	-
<ul style="list-style-type: none"> - знати інструментарій моніторингу й оцінки соціально-відповідальних проектів підприємства; - уміти здійснювати моніторинг соціальної відповідальності бізнесу; - знати сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності; - знати особливості соціальної звітності в Україні; - уміти збирати й оцінювати інформацію з СВБ для прийняття рішень 	<p align="center">Тема 8. Моніторинг соціальної відповідальності бізнесу</p> <p align="center"><i>План лекції 12.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення моніторингу соціальної відповідальності бізнесу. 2. Поняття соціального аудиту та соціальної звітності. 3. Нефінансовий звіт: поняття, стандарти та етапи підготовки. 4. Розвиток соціальної відповідальності у малому та середньому бізнесі. <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 10; 16-17; 20.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 12</p> <p><i>Виконання практичної вправи щодо формування системи показників проведення соціального аудиту на підприємстві.</i></p>	2	3
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію сучасних періодичних видань та мережі Internet, здійснити порівняльний аналіз нефінсового звіту вітчизняного підприємства із звітом однієї з провідних підприємств у сфері соціальної відповідальності, як BASF, Philips, Rabobank, United Technologies Corporation, Nestle. Оформлення результатів у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи (порівняльної таблиці).</p>	12	4

1	2	3	4
<p>- знати критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності бізнесу;</p> <p>- уміти оцінювати ефективність соціальної відповідальності;</p> <p>- уміти узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм СВБ.</p>	<p>Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності бізнесу План лекції 13.</p> <p>1. Чинники, які впливають на розвиток та ефективність соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>2. Аналіз підходів і методів оцінювання рівня та значення соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>3. Збалансована система показників.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 10-11; 14; 19-20, 27.</i></p> <p>Практичне заняття 13</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи щодо оцінки ефективності соціальної відповідальності підприємства за моделлю Лондонської групи з бенчмаркінгу та збалансованої системи показників.</i></p> <p>Захист звіту з дослідження реалізації принципів соціальної відповідальності на прикладі реального вітчизняного підприємства.</p> <p>Самостійна робота</p> <p>З використанням індивідуально складеної анкети проведення соціологічного дослідження ефективності реалізації принципів соціальної відповідальності на реальному підприємстві. Оформлення у вигляді звіту.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>12</p>	<p>-</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>-</p>
<p>- знати концептуальні засади державної Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні;</p> <p>- володіти інформацією про соціальні практики в Україні;</p>	<p>Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні План лекції 14.</p> <p>1. Стратегія розвитку СВБ в Україні.</p> <p>2. Інтеграція соціальної відповідальності в бізнес-стратегію підприємств.</p> <p>3. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 6-8; 19; 20-27.</i></p>	<p>2</p>	<p>-</p>

Продовження табл. 3

1	2	3	4
- уміти розробляти соціальні проекти	<p align="center">Практичне заняття 14</p> Проведення «мозкового штурму» зі студентами, обговорення основних положень реалізації стратегії СВБ в Україні та пошуку перспективних шляхів розвитку соціальної відповідальності в Україні.	2	2
	<p align="center">Самостійна робота</p> Провести дослідження пріоритетних форм взаємодії держави і приватного сектора, а саме: традиційної, інвестиційної, науково-освітньої. Визначити, яка форма партнерства є характерною для України в сучасних умовах?	10	5
РАЗОМ		180	100
В т.ч. лекційні заняття студентів		28	-
практичні заняття студентів		28	60
самостійна робота студентів		124	40
Підсумковий контроль		Екзамен	

**4.2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»,
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Таблиця 4

Результати навчання (компетентності)	Навчальна діяльність *	Робочий час студента (годин)	Оціню- вання (у балах)
1	2	3	4
<p>- знати концептуальні основи розвитку СББ; - знати зміст Глобального договору ООН; - знати зміст Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000; - уміти визначати стейкхолдерів, їх потреби і очікування; - знати історію становлення та розвитку СББ; - уміти визначати особливості вітчизняного та закордонного досвіду функціонування СББ.</p>	<p>Тема 1. Сутність та характеристика соціальної відповідальності бізнесу <i>План лекції 1</i></p> <p>1. Суть та значення соціальної відповідальності бізнесу (СББ). 2. Концепція менеджменту зацікавлених сторін (стейкхолдерів). 3. Історія становлення і розвитку соціальної відповідальності бізнесу (СББ). 4. Міжнародні ініціативи з соціальної відповідальності. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 5-7, 10, 17; 19-20.</i></p>	4	-
	<p align="center">Практичне заняття 1</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи з метою визначення сутності та складових соціальної відповідальності підприємства та аналізу практики соціального діалогу підприємства зі стейкхолдерами (заінтересованими особами).</i></p>	4	3
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію сучасних періодичних видань та мережі Internet, порівняння принципів КСВ вітчизняного підприємства з принципами міжнародного стандарту ISO 26000. Оформлення у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи (таблиці).</p>	8	3

*Курсивом виділено завдання, що виконуються із застосуванням інтерактивних методів навчання

1	2	3	4
<p>- знати особливості соціальної відповідальності бізнесу;</p> <p>- знати моделі корпоративної соціальної відповідальності;</p> <p>- уміти використовувати існуючі практики з соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку.</p>	<p>Тема 2. Соціальна відповідальність держави, бізнесу та суспільства</p> <p><i>План лекції 2</i></p> <p>1. Зміст та особливості соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>2. Сутність соціально відповідальної держави.</p> <p>3. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 7; 11-12; 19-20.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 2</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи із визначення характерних рис політики соціальної відповідальності в Україні та закордоном. Оформлення у вигляді порівняльної таблиці.</i></p>	2	3
	<p>Самостійна робота</p> <p>На прикладі діяльності реальних вітчизняних та зарубіжних організацій (не менше 3-х), розкрити їх принципи соціальної відповідальності, які компанії впроваджують у свою діяльність.</p>	5	-
	<p><i>План лекції 3.</i></p> <p>1. Український досвід державного регулювання соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>2. Практики соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>3. Особливості забезпечення соціальної відповідальності у малому та середньому бізнесі.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 9-12; 17; 19-20; 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 3</p> <p><i>Презентація доповіді на тему «Соціальна відповідальність бізнесу як основа розвитку економіки». Виконання ситуаційної вправи з оцінки соціальної відповідальності підприємства та з використанням програми REAP.</i></p>	2	4 3
	<p>Самостійна робота</p> <p>Підготовка доповіді «Кращі практики вітчизняних та зарубіжних соціально-відповідальних компаній». Оформлення у вигляді тез.</p>	5	-

<ul style="list-style-type: none"> - знати місце соціальної відповідальності в управлінні підприємством; - знати складові побудови концепції соціальної відповідальності підприємства; - знати роль менеджера з соціальної відповідальності на підприємстві та його функціональні обов'язки; - уміти визначати функції структурних підрозділів та комітетів підприємств у сфері соціальної відповідальності; - уміти на основі інформаційної політики підприємства поширювати інформацію про соціальну відповідальність; - уміти розробляти етичні кодекси підприємств, фахівців різних професій; 	<p align="center">Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю бізнесу</p> <p align="center"><i>План лекції 4.</i></p> <p>Стратегічний підхід до соціальної відповідальності підприємства.</p> <p>2. Організаційне забезпечення управління соціальною відповідальністю підприємства.</p> <p>3. Нефінансові ризики підприємства у контексті розвитку соціальної відповідальності.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 8; 11-13; 19; 20; 27.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 4</p> <p><i>Виконання практичної вправи</i> щодо визначення соціальних цінностей підприємства та розробка моделі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ).</p>	2	3
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Виконати індивідуальне дослідження щодо розробки та реалізації стратегії соціальної відповідальності в процесі діяльності вітчизняного підприємства. Навести приклади підприємств, які інтегрували концепцію соціальної відповідальності у загальну бізнес-стратегію, вимоги до прийняття та критерії оцінювання ефективності стратегії соціальної відповідальності підприємства, зазначити суб'єктів, які несуть за це відповідальність. За результатами виконання завдання скласти таблицю.</p>	6	-
	<p align="center"><i>План лекції 5.</i></p> <p>1. Роль менеджера з соціальної відповідальності на підприємстві.</p> <p>2. Етичні кодекси підприємства та їх значення в системі формування корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>3. Нефінансові ризики підприємства у контексті розвитку корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 10-11; 17; 18-20.</i></p>	2	-

1	2	3	4
<p>- уміти аналізувати нефінансові ризики в організації та розробляти заходи щодо їх запобігання або зниження</p>	<p align="center">Практичне заняття 5</p> <p>Розроблення проекту етичного кодексу підприємства, оцінювання його нефінансових ризиків та обґрунтування заходів щодо їх уникнення.</p> <p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію періодичних видань, мережі Internet та власний досвід щодо діяльності соціально відповідального вітчизняного підприємства, виконати проектування структури взаємодії між працівниками окремих посад та підрозділами організації з реалізації принципів КСВ. Підготувати презентацію проекту.</p>	2	3
<p>- знати сутність та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;</p> <p>- уміти формувати ефективну взаємодію роботодавців з працівниками на засадах КСВ;</p> <p>- знати принципи Глобального договору у сфері праці з використанням стандартів МОП, Європейського Союзу і національного законодавства;</p>	<p>Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності</p> <p align="center"><i>План лекції 6.</i></p> <p>1. Законодавство України у сфері праці як основа соціальної відповідальності у відносинах з працівникам.</p> <p>2. Роль працівників у розвитку соціальної відповідальності на підприємстві.</p> <p>3. Ключові показники оцінювання працівників з дотримання і реалізації ними принципів соціальної відповідальності.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 15-16; 18-20.</i></p> <p align="center">Практичне заняття 6</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> щодо аналізу системи безпеки праці та охорони здоров'я працівників на підприємстві та пошуку шляхів її вдосконалення.</p>	4	-
		4	4

1	2	3	4
- уміти формувати гідні умови праці на підприємстві.	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>З використанням рекомендованих інформаційних джерел та результатів власного дослідження проаналізувати систему захисту прав людини на реальному вітчизняному підприємстві; виконати порівняння із зарубіжним досвідом; зазначити недоліки та перспективи покращення. Оформити у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи</p>	14	5
<p>- знати принципи чесної конкуренції, етичної поведінки підприємства щодо партнерів та соціально-відповідального маркетингу;</p> <p>- знати міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів;</p> <p>- знати прояви та можливі наслідки недобросовісної поведінки у ринковому середовищі</p>	<p align="center">Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності</p> <p align="center"><i>План лекції 7.</i></p> <p>1. Формування соціальної відповідальності бізнесу у відносинах із споживачами.</p> <p>2. Поняття соціально відповідального маркетингу.</p> <p>3. Соціально-етична поведінка підприємства у відносинах з конкурентами та партнерами по бізнесу.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм: 1-2; осн.: 3-4; дод.: 12-15; 19-20.</i></p>	4	-
	<p align="center">Практичне заняття 7</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи щодо аналізу досвіду реалізації підприємством заходів щодо недобросовісної та неетичної діяльності.</i></p>	4	4
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Дослідження практик реалізації соціальних проектів, впроваджених на вітчизняних підприємствах: оцінювання їх добросовісної діяльності та ступеню ділової репутації. Оформлення роботи у вигляді презентації.</p>	8	4

1	2	3	4
<p>- знати екологічні аспекти соціальної відповідальності бізнесу та їх нормативно-правове регулювання;</p> <p>- уміти визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;</p> <p>- знати інструментарій реалізації екологічної політики підприємства;</p> <p>- уміти аналізувати міжнародний і український досвід з впровадження принципів екологічної відповідальності бізнесу.</p>	<p>Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності бізнесу План лекції 8.</p> <p>1. Сутність та значення відповідального ставлення підприємств до довкілля.</p> <p>2. Міжнародні ініціативи щодо охорони навколишнього середовища.</p> <p>3. Екологічна політика підприємства як інструмент соціальної відповідальності.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 7; 10; 13-16; 20; 27.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 8 <i>Презентація індивідуальних робіт</i> щодо ефективної реалізації екологічних проектів у практиці вітчизняного бізнесу.</p>	2	3
	<p>Самостійна робота Підготовка презентації з прикладами екологічних проектів, що мають соціальну спрямованість.</p>	6	-
	<p>План лекції 9.</p> <p>1. Екологічні проекти у практиці вітчизняного бізнесу.</p> <p>2. Відповідальне ставлення підприємств до навколишнього середовища: вітчизняний і зарубіжний досвід.</p> <p>3. Відповідальне ставлення особистості до навколишнього середовища.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 11- 20.</i></p>	2	-
	<p>Практичне заняття 9 <i>Захист індивідуальних робіт</i> на тему: «Шляхи підвищення відповідального ставлення підприємств до навколишнього середовища», <i>Виконання ситуаційної вправи з теми заняття.</i></p>	2	4 2

1	2	3	4
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p><i>Підготовка презентації на тему: «Соціальна відповідальність людини у збереженні навколишнього середовища – STOPig».</i></p>	6	-
<ul style="list-style-type: none"> - знати сторони і рівні соціального партнерства; - знати напрямки реалізації програм соціального партнерства; - уміти посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство; - уміти визначати вплив громади та підприємства на взаємний розвиток; - уміти ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій концепції соціальної відповідальності. 	<p align="center">Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності бізнесу</p> <p align="center"><i>План лекції 10.</i></p> <p>1. Сутність, сторони та рівні соціального партнерства. 2. Напрямок реалізації програм соціального партнерства. 3. Формування іміджу підприємства у діловому середовищі та суспільстві.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1-2; осн.: 3-4; дод.: 6; 12-13; 17; 19-20.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 10</p> <p><i>Виконання аналітичної вправи «Принципи колективного договору як механізму реалізації соціального партнерства».</i></p>	2	6
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p><i>Підготовка презентації на тему: «Соціальні інвестиції вітчизняного підприємства».</i></p>	5	-
	<p align="center"><i>План лекції 11.</i></p> <p>1. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами. 2. Вплив громади та підприємства на взаємний розвиток. 3. Соціальне партнерство: вітчизняний та зарубіжний досвід.</p> <p><i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 6; 12; 19-20.</i></p>	2	-

1	2	3	4
	<p align="center">Практичне заняття 11</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> щодо пошуку шляхів вдосконалення соціально відповідальних відносин бізнесу з територіальними громадами.</p>	2	4
<ul style="list-style-type: none"> - знати інструментарій моніторингу й оцінки соціально-відповідальних проектів підприємства; - уміти здійснювати моніторинг соціальної відповідальності бізнесу; - знати сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності; - знати особливості соціальної звітності в Україні; - уміти збирати й оцінювати інформацію з СВБ для прийняття рішень 	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>З метою усвідомлення ролі соціальної відповідальності та поширення її практики в Україні, навести не менше 3-х прикладів реальних вітчизняних компаній, які впроваджують її принципи в практичну діяльність. <i>Результати дослідження оформити з вигляді дайджесту.</i></p>	5	-
	<p align="center">Тема 8. Моніторинг соціальної відповідальності бізнесу</p> <p align="center"><i>План лекції 12.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення моніторингу соціальної відповідальності бізнесу. 2. Поняття соціального аудиту та соціальної звітності. 3. Нефінансовий звіт: поняття, стандарти та етапи підготовки. 4. Розвиток соціальної відповідальності у малому та середньому бізнесі. <p><i>Список рекомендованих джерел: норм.: 1; осн.: 3-4; дод.: 10; 16-17; 20.</i></p>	2	-
	<p align="center">Практичне заняття 12</p> <p><i>Виконання практичної вправи</i> щодо формування системи показників проведення соціального аудиту на підприємстві.</p>	2	3
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>Використовуючи інформацію сучасних періодичних видань та мережі Internet, здійснити порівняльний аналіз нефінсового звіту вітчизняного підприємства із звітом однієї з провідних підприємств у сфері соціальної відповідальності, як BASF, Philips, Rabobank, United Technologies Corporation, Nestle. Оформлення результатів у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи (порівняльної таблиці).</p>	12	4

1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> - знати критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності бізнесу; - уміти оцінювати ефективність соціальної відповідальності; - уміти узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм СВБ. 	<p>Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності бізнесу План лекції 13.</p> <p>1 Чинники, які впливають на розвиток та ефективність соціальної відповідальності бізнесу. 2. Аналіз підходів і методів оцінювання рівня та значення соціальної відповідальності бізнесу. 3. Збалансована система показників. <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 10-11; 14; 19-20.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття 13</p> <p><i>Виконання ситуаційної вправи</i> щодо оцінки ефективності КСВ підприємства за моделлю Лондонської групи з бенчмаркінгу та збалансованої системи показників. Захист звіту з дослідження реалізації принципів соціальної відповідальності на прикладі реального вітчизняного підприємства.</p> <p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <p>3 використанням індивідуально складеної анкети проведення соціологічного дослідження ефективності реалізації принципів соціальної відповідальності на реальному підприємстві. Оформлення у вигляді звіту.</p>	2	-
<ul style="list-style-type: none"> - знати концептуальні засади державної Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні; - володіти інформацією про соціальні практики в Україні; 	<p>Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні План лекції 14.</p> <p>1. Стратегія розвитку СВБ в Україні. 2. Інтеграція соціальної відповідальності в бізнес-стратегію підприємств. 3. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні <i>Список рекомендованих джерел: осн.: 3-4; дод.: 6-8; 19; 20; 27.</i></p>	4	-

Продовження табл. 4

1	2	3	4
- уміти розробляти соціальні проекти	<p align="center">Практичне заняття 14</p> Проведення «мозкового штурму» зі студентами, обговорення основних положень реалізації стратегії СББ в Україні та пошук перспективних шляхів розвитку соціальної відповідальності в Україні.	4	2
	<p align="center">Самостійна робота</p> Провести дослідження пріоритетних форм взаємодії держави і приватного сектора, а саме: традиційної, інвестиційної, науково-освітньої. Визначити, яка форма партнерства є характерною для України в сучасних умовах?	10	5
РАЗОМ		180	100
В т.ч. лекційні заняття студентів		36	-
практичні заняття студентів		36	60
самостійна робота студентів		108	40
Підсумковий контроль		Екзамен	

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правовий:

1. Про соціальний діалог в Україні. Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 28, ст.255. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>

2. Про захист від недобросовісної конкуренції. Закон України від 07.06.96 № 237/96-ВР із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236/>

Основний:

3. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: посібник / М.А.Саприкіна, М.А.Саєнсус, А.Г.Зінченко, О.М. Ляшенко, Г.А. Місько (за наук. ред. д.е.н., проф. засл. діяч. науки і техніки О.С. Редькіна). – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480 с.

4. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: Монографія / під заг. ред. М.П. Буковинської. – К.: ЦП «Компринт». – 2015. – 297 с.

Додатковий:

5. Гончарова І. Соціальна відповідальність як основа конструктивного діалогу суб'єктів соціального партнерства / І. Гончарова // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль. – 2012. – № 2. – С. 57-63.

6. Король С.Я. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку: монографія / С.Я. Король. - К., КНТЕУ, 2016. – 416 с*.

7. Король С.Я. Роль управлінського обліку в досягненні соціальної відповідальності бізнесу / С.Я. Король // Вісник КНТЕУ.- К. – 2009. – № 1. – С. 80-87.

8. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І. Жеребило та ін.; за заг.ред. Т.С. Смовженко, А.Я. Кузнецової. – К.: УБС НБУ, 2009. – 258 с.

9. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі / Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

* Курсивом виділені джерела, що є в наявності у бібліотеці КНТЕУ

10. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: монографія / О.М. Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 152 с.
11. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / кол. авт.: О. Лазоренко, Р. Колишко [та ін.]. – К.: Вид-во “Енергія”, 2008. – 96 с.
12. Практики КСВ в Україні 2017 / під ред. Саприкіної М.А.; Центр «Розвиток КСВ». – К.: 2018. – 88 с.
13. Романуха О.М. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні / О.М. Романуха // Вісник Хмельницького національного університету 2016, № 2. – Т. 1. – С. 198-204.
14. Силкіна Ю.О., Марієвська К.Я. Корпоративна соціальна відповідальність як невід’ємна складова стратегії розвитку підприємства / Ю.О. Силкіна, К.Я. Марієвська // матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз». – В 2-х томах . – Т. 1. / НМетАУ, 2018. – С.331-333.
15. Силкіна Ю.О. Впровадження принципів соціальної відповідальності у діяльність українських підприємств / Ю.О. Силкіна // Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28 листопада 2018 р.)]/ відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. – Луцьк, 2018. – С. 515-517.
16. Силкіна Ю.О., Хмурова В.В. Державно-приватне партнерство як пріоритетна форма корпоративної соціальної відповідальності / Ю.О. Силкіна, В.В. Хмурова // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XII Міжнародного бізнес-форуму (22 березня 2019 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – К: КНТЕУ, 2019. – С.126-127.
17. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / [А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.
18. Donaldson T. The Stakeholder Revolution and the Clarkson Principles / Business Ethics Quarterly, 2002. – Vol. 12. – № 2. – P. 107–111.
19. Zhukovska V. M., Mykolaichuk I. P. Evaluation of the social partners of trade // Bulletin of Kyiv National Trade and Economic University. - № 6. - 2013. - P. 96 – 106.
20. Mykolaichuk I., Sychova N., Sylkina Y. Investigation of socially responsible behavior of trade enterprises on a competent-based approach / I. Mykolaichuk, N. Sychova, Y. Sylkina // Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2017. – № 6/4 (38). – С.52-57.

Інтернет - ресурси:

21. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.globalcompact.org.ua
22. Зінченко А., Саприкіна М. Розвиток КСВ в Україні: 2010-2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://csr-ua.info/csr-ukraine/wp-content/uploads/2018/10/CSR_2017_research-1.pdf
23. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
24. Лучшие практики социально ответственного бизнеса. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://focus.ua/responsible/>
25. Пархоменко О. С. Чинники і напрями розвитку політики корпоративної соціальної відповідальності українських компаній. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3003>
26. Спільнота СВБ: Соціально відповідальний бізнес в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.svb.org.ua
27. Центр «Розвиток КСВ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org>
28. CSR Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.csreurope.org
29. CSR International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.csrinternational.org